DOI: https://doi.org/10.32782/city-development.2026.3-7
УДК 339.727.22:330.342(477)

АДАПТАЦІЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Зіник Олег Богданович
здобувач третього рівня вищої освіти
Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»
ORCID: https://orcid.org/0009-0001-8934-4971

Анотація. У статті досліджено зарубіжний досвід формування економічних механізмів залучення та використання прямих іноземних інвестицій в умовах трансформації економіки. Систематизовано сучасні підходи до інвестиційної політики та виокремлено європейську інституційну, інноваційно-технологічну, структурно-трансформаційну й ризик-орієнтовану моделі залучення прямих іноземних інвестицій (далі – ПІІ). Визначено роль інституційного забезпечення, цифровізації, післяінвестиційного супроводу та механізмів управління ризиками. Обґрунтовано доцільність формування в Україні комбінованої моделі, орієнтованої на залучення якісних ПІІ, структурну модернізацію та післявоєнне відновлення економіки. Запропоновано напрями її реалізації через розвиток подальшого обслуговування, цифрової інвестиційної інфраструктури, адресної підтримки стратегічних проєктів і механізмів страхування воєнних та політичних ризиків.

Ключові слова: прямі іноземні інвестиції, економічний механізм, інвестиційна політика, трансформація економіки, цифровізація, інвестиційні ризики, структурна модернізація, післявоєнне відновлення.

Актуальність проблеми. У сучасній світовій економіці прямі іноземні інвестиції є однією із форм міжнародного руху капіталу та важливим чинником структурної трансформації національних економік. Їх значення не обмежується фінансуванням капітальних вкладень. ПІІ можуть забезпечувати трансфер технологій і сучасних методів управління, розширення експортних можливостей, створення високопродуктивних робочих місць, інтеграцію підприємств до міжнародних виробничих мереж та формування нових конкурентних переваг.

Разом із тим позитивний вплив іноземного капіталу не виникає автоматично. Його масштаби та характер залежать від якості інституційного середовища, державної політики, спроможності національної економіки виявити ефективні технології, рівень розвитку людського капіталу та наявності зв'язків між іноземними компаніями і внутрішнім бізнесом. У цьому контексті особливого значення набуває не лише залучення ПІІ, а й формування ефективного економічного механізму їх використання.

Відповідно до сучасних підходів ОЕСР результативність інвестиційної політики дедалі частіше оцінюється з позицій так званої якості ПІІ. Концепція якісних характеристик прямих іноземних інвестицій (FDI Qualities), передбачає врахування впливу іноземного капіталу на продуктивність та інновації, якість робочих місць і розвиток навичок, гендерну рівність, декарбонізацію та інші параметри сталого розвитку [1; 2]. Такий підхід означає перехід від кількісно орієнтованої моделі інвестиційної політики до моделі, у якій основним критерієм ефективності стає довгострокова соціально-економічна віддача від залученого капіталу.

Особливої актуальності ця проблема набуває для України, зважаючи на те, що в країні одночасно вирішуються завдання структурної модернізації, європейської інтеграції, відновлення виробничого потенціалу, подолання наслідків війни та адаптації економіки до нової моделі міжнародної конкурентоспроможності. За таких умов державна інвестиційна політика повинна бути зорієнтована не тільки на максимізацію загального припливу іноземного капіталу, а й на селективне залучення інвестицій, здатних забезпечити технологічне оновлення, розвиток інновацій, створення високопродуктивних робочих місць, підвищення експортного потенціалу та інтеграцію вітчизняних підприємств до глобальних ланцюгів створення вартості.

Важливого значення набуває також питання адаптації міжнародного досвіду. Різні країни сформували власні моделі взаємодії держави

© Зіник О. Б., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

з іноземним капіталом, однак пряме копіювання окремих інструментів без урахування особливостей національного інституційного середовища не гарантує аналогічного результату. Отже, актуальним завданням є визначення тих структурних елементів зарубіжних моделей, які можуть бути адаптовані до вітчизняних умов і інтегровані до цілісного економічного механізму залучення та ефективного використання ПІІ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним і прикладним аспектам залучення іноземних інвестицій та формування інвестиційної політики присвячено значний масив досліджень міжнародних організацій і науковців. Особливе методологічне значення мають дослідження ОЕСР, у яких сформовано концепцію якісних характеристик прямих іноземних інвестицій (FDI Qualities) та запропоновано інструментарій оцінювання впливу ПІІ на продуктивність, інновації, зайнятість, навички та декарбонізацію [1; 2].

У публікаціях Конференції ООН з торгівлі та розвитку (далі – UNCTAD) акцентовано увагу на трансформації сучасної політики інвестиційного сприяння, цифровізації державних послуг, прозорості регуляторних процедур і розвитку інструментів сприяння інвестиційній діяльності [3]. Світовий банк розглядає інвестиційну політику та інвестиційне просування як взаємопов'язані компоненти формування конкурентного інвестиційного середовища та підкреслює значення передбачуваності регулювання, захисту інвесторів і професійного інституційного супроводу [4].

Методологічно важливим для дослідження можливостей використання іноземного досвіду є підхід перенесення (запозичення) зарубіжного досвіду державної політики. Д. Доловіц та Д. Марш обґрунтували, що результативність запозичення зарубіжних політичних та інституційних рішень залежить від ступеня їх відповідності політичному, адміністративному, економічному та інституційному контексту держави-реципієнта [5]. Це положення є принциповим для України, оскільки перенесення окремих податкових стимулів або організаційних моделей без відповідної трансформації інституційного середовища може не забезпечити очікуваного ефекту. Роль прямих іноземних інвестицій у розвитку економіки України розглядали науковці Макалюк І., Свистун С. [20], Євтушенко Н. [21], Мошляк І. [22], Кладієва І. [23].

Прикладний інтерес становлять матеріали національних інвестиційних агентств Польщі, Чеської Республіки, Ірландії, Сінгапуру та Республіки Корея [6; 7; 8; 9; 12; 13; 14; 15; 16; 17]. Вони дають змогу простежити практичну еволюцію функцій держави від традиційного інвестиційного маркетингу до комплексного супроводу інвесторів, розвитку кластерів, інновацій, реінвестування та після інвестиційної підтримки.

Водночас недостатньо дослідженим залишається питання систематизації міжнародних практик не лише за окремими країнами чи інструментами, а за логікою функціонування цілісних економічних механізмів. Це зумовлює необхідність виокремлення базових моделей державної інвестиційної політики та обґрунтування можливостей їх селективної адаптації до вітчизняних умов.

Метою статті є узагальнення зарубіжного досвіду формування економічних механізмів залучення та використання прямих іноземних інвестицій, систематизація основних моделей державної інвестиційної політики та обґрунтування напрямів їх адаптації до умов трансформації, європейської інтеграції та післявоєнного відновлення економіки України.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань: визначити сучасні тенденції трансформації механізмів залучення ПІІ; систематизувати основні моделі інвестиційної політики; визначити найбільш релевантні для України інституційні, фінансово-економічні, організаційні та інформаційні інструменти; сформувати концептуальні засади комбінованої моделі економічного механізму залучення та використання ПІІ в Україні.

Методологія дослідження. Методологічну основу дослідження становлять системний, порівняльний та інституційний підходи. Метод систематизації використано для узагальнення основних інструментів державної інвестиційної політики та формування авторської типології моделей економічних механізмів залучення ПІІ.

Методи аналізу і синтезу використано для визначення взаємозв'язків між нормативно-правовими, інституційними, фінансово-економічними, організаційними та інформаційними складовими економічного механізму. Інституційний підхід застосовано для оцінювання ролі інвестиційних агентств, органів публічного управління, механізмів після інвестиційної підтримки та систем захисту інвесторів.

Під час формування рекомендацій для України використано положення концепції трансферу державної політики, відповідно до якої адаптація іноземних практик повинна здійснюватися з урахуванням національного інституційного та соціально-економічного контексту [5].

Результати дослідження. Міжнародний досвід останніх десятиліть демонструє поступовий перехід від моделі конкуренції держав переважно за рахунок податкових пільг та фінансових преференцій до комплексної конкуренції якістю інвестиційного середовища. Для транс-

національних компаній дедалі більшого значення набувають стабільність державної політики, захист прав власності, передбачуваність регуляторних процедур, швидкість адміністративного обслуговування, якість інфраструктури, доступ до кваліфікованої робочої сили, інноваційний потенціал та спроможність держави забезпечувати ефективну взаємодію з бізнесом.

UNCTAD розглядає спрощення та цифровізацію інвестиційних процедур як важливі елементи сучасної політики сприяння інвестиціям [3]. Це означає, що конкурентоспроможність держави у боротьбі за мобільний міжнародний капітал дедалі більше визначається не розміром окремої податкової пільги, а здатністю мінімізувати трансакційні витрати інвестора протягом усього життєвого циклу проєкту.

Суттєво змінюються також критерії оцінювання результативності ПІІ. Традиційний підхід, за якого основними показниками виступали загальний обсяг іноземних інвестицій або їх співвідношення з ВВП, є недостатнім для оцінювання довгострокової ефективності інвестиційної політики. ОЕСР пропонує доповнювати кількісні показники оцінюванням впливу ПІІ на продуктивність, інноваційну активність, створення якісних робочих місць, розвиток професійних навичок, гендерну рівність і декарбонізацію [1; 2].

Унаслідок цього економічний механізм залучення ПІІ доцільно розглядати як комплекс взаємопов’язаних елементів, що охоплює нормативно-правове регулювання, інституційне забезпечення, фінансово-економічні стимули, організаційний супровід, інформаційно-аналітичну підтримку, механізми управління ризиками та систему моніторингу результативності.

На основі узагальнення міжнародного досвіду доцільно виокремити чотири базові моделі економічних механізмів залучення та використання ПІІ: європейську інституційну; інноваційно-технологічну; структурно-трансформаційну; модель комплексного управління ризиками та підтримки стратегічних інвесторів.

Європейська інституційна модель базується на забезпеченні правової передбачуваності, якості державного управління, професійній роботі інвестиційних агентств, цифровізації процедур, розвиненій інфраструктурі та після інвестиційному супроводі. Найбільш характерною вона є для держав Центральної та Східної Європи, які здійснювали ринкову трансформацію одночасно з інтеграцією до Європейського Союзу.

Інноваційно-технологічна модель орієнтує інвестиційну політику на залучення іноземного капіталу до високотехнологічних секторів, дослідження та розробки цифрових технологій, біотехнологій, фармацевтики, інженерії та інших видів діяльності з високою доданою вартістю. Важливими елементами цієї моделі є розвиток людського капіталу, взаємодія університетів і бізнесу, формування інноваційних кластерів та стимулювання поширення технологій, знань і компетенцій від іноземних компаній до національної економіки.

Структурно-трансформаційна модель передбачає використання ПІІ як інструменту цілеспрямованої зміни виробничої структури економіки. Іноземний капітал спрямовується в галузі, здатні забезпечувати експортне зростання, локалізацію виробництва, розвиток національних постачальників та поступовий перехід від трудомістких до технологічно складніших видів діяльності.

Модель комплексного управління ризиками має особливе значення для держав із високим рівнем політичної, геополітичної або безпекової невизначеності. Її основу становлять гарантії, страхування політичних і воєнних ризиків, механізми міжнародних фінансових організацій, публічно-приватне співфінансування та адресна підтримка стратегічних інвестиційних проєктів.

На практиці жодна із зазначених моделей не функціонує у повністю ізольованому вигляді. Найбільш успішні держави, у вирішенні даних питань, поєднують окремі елементи залежно від стратегічних пріоритетів і стадії економічного розвитку.

Розглянемо порівняльну характеристика європейської інституційної та інноваційно-технологічної моделей економічних механізмів залучення та використання ПІІ (табл. 1).

Результати порівняння свідчать, що між зазначеними моделями існують не лише відмінності, а й значна частина взаємного доповнення. Інноваційна модель не може бути результативною без якісних інститутів, а інституційна модель втрачає довгостроковий потенціал, якщо політика обмежується лише створенням комфортних умов для будь-яких інвестицій без урахування їх технологічної та структурної якості. Саме тому для України найбільш перспективним є не вибір однієї моделі, а їх функціональне поєднання.

Поряд з цим, слід зазначити, що особливістю сучасного вітчизняного інвестиційного середовища є високий рівень воєнних, політичних та макроекономічних ризиків. Навіть у разі покращення регуляторного середовища вони можуть істотно стримувати іноземний капітал.

За таких умов традиційні інструменти інвестиційного стимулювання є недостатніми. Необхідним стає формування спеціальної ризик-орі-

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика європейської інституційної та інноваційно-технологічної моделей економічних механізмів залучення та використання ПІІ

Критерій	Європейська інституційна модель	Інноваційно-технологічна модель	Напрями адаптації в Україні
Стратегічна мета	Передбачуване інвестиційне середовище та інтеграція до єдиного економічного простору	Інноваційний розвиток і технологічна модернізація	Поєднання інституційної стабільності та інноваційної орієнтації
Домінуючий принцип	Якість інститутів, прозорість та правова визначеність	Людський капітал, інновації, стратегічне управління	Комплексне поєднання інституційних та інноваційних чинників
Ключові інституції	Інвестиційні агентства, регіональні агенції, місцеве самоврядування	Інвестиційні агентства, технологічні центри, університети, кластери	Посилення спеціалізованих інституцій залучення і супроводу інвестицій
Фінансові інструменти	Податкові стимули, інфраструктура, регіональна підтримка	R&D-гранти, інноваційні стимули, підтримка реінвестування	Перехід від масових пільг до адресної підтримки стратегічних проєктів
Організаційний механізм	«Єдине вікно», цифровізація, aftercare	Стратегічний супровід, aftercare, партнерство держави, бізнесу та науки	Сервісна модель взаємодії з інвестором
Інформаційне забезпечення	Цифрові платформи, бази інвестиційних майданчиків	Інвестиційний маркетинг, аналітика, таргетоване залучення	Єдина цифрова інвестиційна екосистема
Управління ризиками	Правові гарантії та передбачуваність	Стратегічне планування та довгострокове партнерство	Страхування воєнних ризиків та міжнародні гарантії
Моніторинг	Обсяг і структура ПІІ, інвестиційний клімат	R&D, продуктивність, навички, високотехнологічний експорт	Оцінювання якості та довгострокового ефекту ПІІ
Результат	Стабільне інвестиційне середовище	Економіка знань і технологічно складне виробництво	Структурна модернізація та підвищення конкурентоспроможності

Джерело: сформовано автором на основі [1–17]

єнтованої компоненти економічного механізму, що включатиме страхування воєнних і політичних ризиків, міжнародні гарантії, перестрахування, публічно-приватне співфінансування та інші механізми розподілу ризиків між державою, міжнародними фінансовими організаціями та приватними інвесторами.

Важливу роль у цьому контексті відіграє MIGA – агентство Групи Світового банку, яке використовує гарантійні та страхові інструменти для зниження політичних і воєнних ризиків приватних інвестицій в Україну [18].

Важливе значення має також інвестиційний механізм для України, що є складовою програми фінансової підтримки України Європейським Союзом. Його архітектура передбачає використання бюджетних гарантій ЄС, грантів, позикових інструментів та партнерства з міжнародними фінансовими установами для мобілізації інвестицій у відновлення України [19].

Ці механізми мають бути не додатковими або тимчасовими заходами, а інтегрованою частиною загальної моделі залучення ПІІ. Система супроводу стратегічного інвестора повинна забезпечувати можливість комбінування прямих іноземних інвестицій з міжнародними гарантіями, страхуванням ризиків та інструментами фінансування розвитку.

Доцільним є створення повноцінної національної системи після інвестиційного супроводу інвесторів, яка передбачатиме регулярну взаємодію з іноземними підприємствами, виявлення проблем їх діяльності, підтримку реінвестування, сприяння локалізації постачальників та розширенню технологічних функцій.

Наступним напрямом є перехід від загальних інвестиційних стимулів до адресної підтримки інвестиційних проєктів. Критеріями такої підтримки можуть бути створення високопродуктивних робочих місць, обсяги НДКР,

експортний потенціал, технологічна складність виробництва, енергоефективність, рівень інтеграції з вітчизняними постачальниками та внесок у розвиток регіонів.

Третім напрямом є подальший розвиток та інтеграція цифрових інструментів інвестиційного супроводу. В Україні вже функціонують цифрові ресурси, що забезпечують доступ до інформації про інвестиційні можливості, проєкти та окремі механізми державної підтримки. Водночас доцільним є їх подальше системне поєднання та розширення функціональності з метою забезпечення потенційних інвесторів комплексною інформацією про інвестиційні майданчики, інфраструктуру, трудові ресурси, умови державної підтримки, дозвільні процедури, доступні фінансові, страхові та гарантійні механізми.

Четвертим напрямом є подальший розвиток і посилення інноваційної кластерної взаємодії. В Україні ще до початку повномасштабної війни сформувалися галузеві та регіональні кластери, зокрема у сфері інформаційних технологій, промисловості та інших видах економічної діяльності. Тому пріоритетним завданням має бути підвищення спроможності наявних кластерів, поглиблення їх взаємодії з іноземними компаніями, українськими підприємствами, університетами, науковими установами, стартапами та органами місцевого самоврядування, а також їх інтеграція до європейських інноваційних мереж. Особливо перспективним є розвиток такої взаємодії у сферах інформаційних технологій, оборонних технологій, машинобудування, енергетики, агротехнологій, біотехнологій та інших видах діяльності з високим потенціалом створення доданої вартості.

П’ятим напрямом є удосконалення системи управління інвестиційними ризиками. Особливого значення набуває забезпечення інвесторів комплексною інформацією про доступні гарантії Багатостороннього агентства з гарантування інвестицій (MIGA), фінансові та гарантійні інструменти Інвестиційного механізму для України (Ukraine Investment Framework), програми міжнародних банків розвитку та механізми приватного страхування політичних і воєнних ризиків.

Шостим напрямом повинна стати реформа системи оцінювання результативності інвестиційної політики. Доцільним є формування набору ключових показників результативності, який охоплюватиме обсяг нових ПІІ, частку реінвестованого прибутку, створені робочі місця, рівень заробітної плати, витрати на дослідження та розробку певних технологій тощо, високотехнологічний експорт, локалізацію постачальників, інтенсивність декарбонізації та внесок іноземних підприємств у розвиток регіонів.

Такий підхід дозволить перейти від політики формального залучення капіталу до політики управління довгостроковою якістю ПІІ.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що сучасна світова практика залучення прямих іноземних інвестицій характеризується переходом від переважно кількісної конкуренції за міжнародний капітал до комплексної конкуренції за якісні, технологічно складні та довгострокові інвестиції.

Для України найбільш перспективною є комбінована модель економічного механізму залучення та використання ПІІ, яка повинна поєднувати інституційну стабільність європейського типу, інноваційно-технологічну орієнтацію, інструменти структурної модернізації та спеціальні механізми зниження політичних і воєнних ризиків.

Практична реалізація такого підходу потребує розвитку національної системи супроводження інвесторів, подальшої цифровізації інвестиційних процедур, удосконалення формування єдиної інформаційної екосистеми для інвесторів, переходу від універсальних пільг до адресної підтримки проєктів із високою економічною та технологічною віддачею, розвитку кластерної взаємодії іноземних компаній із вітчизняними підприємствами та науковими установами.

Особливе місце в українській моделі повинні займати механізми страхування й гарантування воєнних та політичних ризиків. Інструменти MIGA, Ukraine Investment Framework, міжнародних банків розвитку та інших партнерів доцільно інтегрувати до загального економічного механізму супроводу стратегічних інвестиційних проєктів.

Водночас систему оцінювання державної інвестиційної політики необхідно переорієнтувати з моніторингу виключно обсягів ПІІ на комплексну оцінку їх якості. Ключовими індикаторами мають виступати продуктивність, інноваційність, результати дослідження та розробки інновацій, створення високопродуктивних робочих місць, розвиток людського капіталу, високотехнологічний експорт, декарбонізація, локалізація технологій та інтеграція українських підприємств до глобальних ланцюгів створення вартості.

Таким чином, стратегічною метою державної політики України має стати не залучення іноземного капіталу як такого, а формування інституційних і економічних умов, за яких ПІІ ставатимуть одним із ключових драйверів структурної модернізації, післявоєнного відновлення та довгострокового підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Бібліографічний список:

1. FDI Qualities Policy Toolkit: Report. Paris: OECD Publishing, 2022. 196 p. OECD. DOI: https://doi.org/10.1787/7ba74100-en
2. Foreign Direct Investment Qualities and Impact. OECD. URL: https://www.oecd.org/en/topics/sub-issues/foreign-direct-investment-qualities-and-impact.html
3. World Investment Report 2024: Investment facilitation and digital government. Geneva: United Nations, 2024. 189 p. Unated Nations, UN Trade and Development (UNCTAD). URL: https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024
4. Investment Policy and Promotion. June 8, 2021. World Bank Group. URL: https://www.worldbank.org/en/brief/2021/06/08/investment-policy-and-promotion
5. Dolowitz D.P., Marsh D. Learning from Abroad: The Role of Policy Transfer in Contemporary Policy-Making. *Governance.* 2000. Volume 13, Issue 1. pp. 5–24. DOI: https://doi.org/10.1111/0952-1895.00121
6. Investment: PAIH's Offer for Investors. Polish Investment & Trade Agency. PFR Group. URL: https://www.paih.gov.pl/en/about-us/offer/investment/
7. Polish Investment Zone. Polish Investment & Trade Agency. PFR Group. URL: https://www.paih.gov.pl/en/why-poland/investment-incentives/polish-investment-zone/
8. Business and Investment Development Agency: Investment Incentives. CzechInvest, part of Czech Business. URL: https://czechinvest.gov.cz/en/For-Investors/Investment-Incentives
9. Business and Investment Development Agency: AfterCare. CzechInvest, part of CzechBusiness. URL: https://czechinvest.gov.cz/en/For-Investors/AfterCare
10. Calculation of basic exemption. Republic of Estonia. Estonian Tax and Customs Board. URL: https://www.emta.ee/en/private-client/taxes-and-payment/tax-incentives/calculation-basic-exemption
11. Get started with Your new business in Estonia. Invest in Estonia. URL: https://investinestonia.com/start/
12. Adapt Intelligently: A Strategy for Sustainable Growth and Innovation 2025–2029. IDA Ireland. URL: https://www.idaireland.com/ida-ireland-strategy-2025-2029
13. About IDA Ireland. IDA Ireland. URL: https://www.idaireland.com/about-ida-ireland
14. Who We Are: What we do. The Singapore Economic Development Board (EDB). URL: https://edb.gov.sg/en/who-we-are
15. One-North. JTC: A Singapore Government Agency Website. URL: https://www.jtc.gov.sg/find-land/jtc-key-estates/one-north
16. About Invest KOREA. Kotra: Invest KOREA. URL: https://www.investkorea.org/ik-en/cntnts/i-5067/web.do
17. Finding Business Opportunities in Kore: Korea's Solid Economic Fundamentals. Kotra: Invest KOREA. URL: https://www.investkorea.org/ik-en/index.do
18. MIGA's Ukraine Response. World Bank Group; Guarantees, MIGA: Private Capital for Public Good. URL: https://www.miga.org/ukraine
19. The Ukraine Facility: Supporting Ukraine's recovery, reconstruction, and path towards EU accession. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/ukraine-facility_en
20. Макалюк І.В., Свистун С.І. Роль прямих іноземних інвестицій у розвитку економіки України. *Економіка та суспільство.* 2026. № 86. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-98
21. Євтушенко Н.О. Прямі іноземні інвестиції: стан та перспективи розвитку. *Економічний простір.* 2023. № 188. С. 83–88. DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/188-14
22. Мошляк І.О. Прямі іноземні інвестиції як фактор економічного зростання держави. *Вчені записки Університету «КРОК».* 2021. № 3 (63). С. 44–50. DOI: https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-44-50
23. Кадеєва І.В. Прямі іноземні інвестиції як фактор становлення інноваційної економіки в Україні. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Економіка*. 2014. Вип. 14. С. 193–199.

References:

1. FDI Qualities Policy Toolkit: Report. Paris: OECD Publishing, 2022. 196 p. OECD. DOI: https://doi.org/10.1787/7ba74100-en
2. Foreign Direct Investment Qualities and Impact. OECD. Available at: https://www.oecd.org/en/topics/sub-issues/foreign-direct-investment-qualities-and-impact.html
3. World Investment Report 2024: Investment facilitation and digital government. Geneva: United Nations, 2024. 189 p. Unated Nations, UN Trade and Development (UNCTAD). Available at: https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024
4. Investment Policy and Promotion. June 8, 2021. World Bank Group. Available at: https://worldbank.org/en/brief/2021/06/08/investment-policy-and-promotion
5. Dolowitz D.P., Marsh D. Learning from Abroad: The Role of Policy Transfer in Contemporary Policy-Making. *Governance.* 2000. Volume 13, Issue 1. pp. 5–24. DOI: https://doi.org/10.1111/0952-1895.00121
6. Investment: PAIH's Offer for Investors. Polish Investment & Trade Agency. PFR Group. Available at: https://www.paih.gov.pl/en/about-us/offer/investment/
7. Polish Investment Zone. Polish Investment & Trade Agency. PFR Group. Available at: https://paih.gov.pl/en/why-poland/investment-incentives/polish-investment-zone/

8. Business and Investment Development Agency: Investment Incentives. CzechInvest, part of CzechBusiness. Available at: https://czechinvest.gov.cz/en/For-Investors/Investment-Incentives
9. Business and Investment Development Agency: AfterCare. CzechInvest, part of CzechBusiness. Available at: https://czechinvest.gov.cz/en/For-Investors/AfterCare
10. Calculation of basic exemption. Republic of Estonia. Estonian Tax and Customs Board. Available at: https://www.emta.ee/en/private-client/taxes-and-payment/tax-incentives/calculation-basic-exemption
11. Get started with Your new business in Estonia. Invest in Estonia. Available at: https://investinestonia.com/start/
12. Adapt Intelligently: A Strategy for Sustainable Growth and Innovation 2025–2029. IDA Ireland. Available at: https://www.idaireland.com/ida-ireland-strategy-2025-2029
13. About IDA Ireland. IDA Ireland. Available at: https://www.idaireland.com/about-ida-ireland
14. Who We Are: What we do. The Singapore Economic Development Board (EDB). Available at: https://www.edb.gov.sg/en/who-we-are
15. One-North. JTC: A Singapore Government Agency Website. Available at: https://www.jtc.gov.sg/find-land/jtc-key-estates/one-north
16. About Invest KOREA. Kotra: Invest KOREA. Available at: https://www.investkorea.org/ik-en/cntnts/i-5067/web.do
17. Finding Business Opportunities in Kore: Korea's Solid Economic Fundamentals. Kotra: Invest KOREA. Available at: https://www.investkorea.org/ik-en/index.do
18. MIGA's Ukraine Response. World Bank Group; Guarantees, MIGA: Private Capital for Public Good. Available at: https://www.miga.org/ukraine
19. The Ukraine Facility: Supporting Ukraine's recovery, reconstruction, and path towards EU accession. European Commission. Available at: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/ukraine-facility_en
20. Makaliuk I., Svystun S. (2026). Rol priamykh inozemnykh investytsii u rozvytku ekonomiky Ukrainy [The role of foreign direct investment in the development of Ukraine's economy]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society.* № 86. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-98
21. Yevtushenko N. (2023). Priami inozemni investytsii: stan ta perspektyvy rozvytku [Foreign direct investment: status and development prospects]. *Ekonomichnyi prostir – Economic Scope.* № 188. S. 83–88. DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/188-14
22. Moshlyak I. (2021). Priami inozemni investytsii yak faktor ekonomichnoho zrostannia derzhavy [Foreign direct investments as a factor of the state's economic growth]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK" – Scientific Notes of "KROK" University.* № 3 (63). S. 44–50. DOI: https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-44-50
23. Kadeieva I.V. (2014). Priami inozemni investytsii yak faktor stanovlennia innovatsiinoi ekonomiky v Ukraini. *Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H.S. Skovorody. Ekonomika.* Vyp. 14. S. 193–199.

FOREIGN EXPERIENCE IN FORMING ECONOMIC MECHANISMS FOR ATTRACTING AND USING FOREIGN DIRECT INVESTMENT UNDER ECONOMIC TRANSFORMATION AND POSSIBILITIES FOR ITS ADAPTATION IN UKRAINE

Oleh Zinyk
Postgraduate Student
Private Higher Educational Establishment "European University"

Summary. The article examines international experience in developing economic mechanisms for attracting and using foreign direct investment under conditions of economic transformation. Contemporary approaches to investment policy are systematized, and four models of FDI attraction and utilization are distinguished: the European institutional, innovation and technology, structural transformation, and risk-oriented models. The study identifies the importance of institutional support, digitalization of administrative procedures, investment promotion, investor aftercare, targeted investment incentives and mechanisms for managing political and war-related risks. Particular attention is paid to the transition from policies focused primarily on the volume of foreign capital attracted to an approach based on the quality of FDI and its long-term contribution to productivity, innovation, technological modernization, employment and integration into global value chains. The study substantiates the feasibility of developing a combined model for Ukraine that integrates institutional stability, innovation orientation, structural modernization instruments and risk mitigation

mechanisms. The main directions for implementing such a model include the development of a national investor aftercare system, further digitalization of investment procedures, creation of an integrated digital investment infrastructure, transition from broad incentives to targeted support for strategic investment projects, and wider application of political and war-risk insurance and international guarantees. The need to improve the system for evaluating investment policy effectiveness is substantiated by shifting the focus from monitoring FDI volumes to assessing their qualitative and long-term effects. The proposed approach is aimed at attracting high-quality foreign investment capable of supporting structural modernization, technological renewal, post-war reconstruction and the long-term competitiveness of the Ukrainian economy.

Keywords: foreign direct investment, economic mechanism, investment policy, economic transformation, digitalization, investment risks, structural modernization, post-war reconstruction.

Дата надходження статті: 22.08.2026
Дата прийняття статті до публікації: 20.09.2026
Дата публікації статті: 03.11.2026